

Стандарти байналмилалии баҳисобгирии муҳосибӣ 7 “Ҳисобот дар бораи гардиши воситаҳои пулӣ”¹”

Мақсад

Маълумот дар бораи воситаҳои пулии корхона аз нуқтаи назари ба истифодабарандагони ҳисоботи молиявӣ пешниҳод намудани асосҳо барои арзёбии имконияти корхона чиҳати тавлидоти воситаҳои пулӣ ва ҳамарзишҳои воситаҳои пулӣ, инчунин талаботи корхона дар истифодаи ин воситаҳои пулӣ, манфиатнок ба ҳисоб меравад. Қарорҳои иқтисодие, ки истифодабарандагон қабул менамоянд арзёбии имконияти корхонаро чиҳати тавлидоти воситаҳои пулӣ ва ҳамарзишҳои онҳо, инчунин муқаррарот ва муҳлати гирифтани онҳоро талаб менамоянд.

Мақсади Стандарти мазкур аз талаботи пешниҳоди маълумот дар бораи тағйироти таърихӣ воситаҳои пулии корхона ва ҳамарзишҳои онҳо дар ҳисобот дар бораи гардиши воситаҳои пулӣ иборат мебошад, ки дар он воситаҳои пулии давра ҳамчун воситаҳои фаъолияти амалиётӣ, сармоягузорӣ ва молиявӣ гурӯҳбандӣ мегардад.

Доираи татбиқ

- 1 **Корхона бояд ҳисобот дар бораи гардиши воситаҳои пулиро тибқи талаботи Стандарти мазкур тартиб дода, онро ба сифати қисми ҷудонопазирӣ ҳисоботи молиявӣ худ барои ҳар як давра, ки нисбати он ҳисоботи молиявӣ пешниҳод карда мешавад, манзур намояд.**
- 2 Стандарти мазкур СББМ 7 “Ҳисобот дар бораи тағйирот ба ҳолати молиявӣ”-ро, ки моҳи июли соли 1977 тасдиқ гардидааст, иваз менамояд.
- 3 Истифодабарандагони ҳисоботи молиявӣ ба он тавачҷуҳдоранд, ки корхона чӣ гуна воситаҳои пулӣ ва ҳамарзишҳои онҳоро тавлид ва истифода менамояд. Ин новобаста аз хусусияти фаъолияти корхона ва аз он, ки оё воситаҳои пулӣ метавонанд ҳамчун маҳсули фаъолияти корхона арзёбӣ гарданд, масалан дар мавриди институтҳои молиявӣ, мубрам мебошад. Корхонаҳо аз рӯйи фарқиятҳои якхела, новобаста аз он, ки аз намудҳои асосии фаъолияти онҳо даромад ба даст меояд, ба воситаҳои пулӣ ниёздоранд. Онҳо чиҳати пешбурди амалиёти худ, амалӣ намудани пардохт аз рӯйи уҳдадорихо, инчунин барои пардохти даромад ба сармоягузориҳои худ ниёз ба воситаҳои пулӣ доранд. Аз ин рӯ, Стандарти мазкур аз ҳама корхонаҳо пешниҳоди ҳисобот дар бораи гардиши воситаҳои пулиро талаб менамояд.

Бартарияти маълумот дар бораи воситаҳои пулӣ

- 4 Ҳисобот дар бораи гардиши воситаҳои пулӣ дар маҷмӯъ бо шаклҳои дигари ҳисоботи молиявӣ маълумотро таъмин менамояд, ки ба истифодабарандагон имкон медиҳад, тағйиротро дар дороиҳои софи корхона, сохтори молиявӣ он (аз ҷумла, бозоргири ва пардохтпазирӣ) баҳогузорӣ карда, инчунин имкониятҳои онро чиҳати таъсиргузори ба бузургӣ ва муҳлати воситаҳои пулӣ бо мақсади мутобиқшавӣ ба имконияту ҳолатҳои тағйирпазир арзёбӣ намоянд. Маълумот дар бораи воситаҳои пулӣ ҳангоми арзёбии қобилияти корхона чиҳати тавлидоти воситаҳои пулӣ ва ҳамарзишҳои онҳо муфид буда, ба истифодабарандагон имконият фароҳам меорад, ки модели арзёбӣ ва муқоисаи арзиши ҷорӣ воситаҳои пулии минбаъдаи корхонаҳои гуногунро арзёбӣ намоянд. Он инчунин муқоисапазирӣ ҳисобот дар бораи натиҷаҳои фаъолияти амалиётӣ корхонаҳои гуногунро осон гардонида, оқибати татбиқи тартиботи гуногуни баҳисобгирии амалиёт ва рӯйдодҳои шабҳро бартараф месозад.
- 5 Маълумоти таърихӣ дар бораи воситаҳои пулӣ аксар вақт ба сифати нишондиҳандаи бузургӣ, муҳлат ва муайянии воситаҳои пулии минбаъда истифода бурда мешавад. Он ҳамчунин ҳангоми санҷиши саҳеҳияти арзёбиҳои қаблӣ воситаҳои пулии минбаъда ва ҳангоми омӯзиши робитаи байни даромадноки ва воситаҳои пулии соф, инчунин таъсири тағйироти нарх муфид мебошад.

¹ Бо назардошти соли 2007 аз нав дида баромадани СББМ 1 “Пешниҳоди ҳисоботи молиявӣ” Шурои СБҲМ моҳи сентябри соли 2007 номи СББМ 7-ро аз “Ҳисоботҳо дар бораи гардиши воситаҳои пулӣ” ба “Ҳисобот дар бораи гардиши воситаҳои пулӣ” иваз намуд.

Муқаррарот

- 6 Дар Стандарти мазкур истилохоти зерин бо ифодаҳои мазкур истифода бурда мешаванд:
- Воситаҳои пулӣ* - воситаҳои пулӣ дар хазина ва пасандозҳои талабшавандаро дар бар мегиранд.
- Ҳамарзишҳои воситаҳои пулӣ* - сармоягузориҳои кутохмуддати бозоргириашон баландро инъикос менамоянд, ки ба осонӣ ба маблағи муайяни воситаҳои пулӣ мубаддал гардида, ба хавфи ками тағйироти арзиш дучор мешаванд.
- Воситаҳои пулӣ* - даромад ва хароҷоти воситаҳои пулӣ ва ҳамарзишҳои онҳоро инъикос менамояд.
- Фаъолияти амалиётӣ* – фаъолияти асосии даромадноки корхона ва дигар фаъолият, ки аз фаъолияти сармоягузорӣ ё молиявӣ фарқ менамояд.
- Фаъолияти сармоягузорӣ* – харид ва фурӯши дорониҳои дарозмуддат ва дигар сармоягузориҳои, ки ба ҳамарзишҳои воситаҳои пулӣ мансуб намебошанд.
- Фаъолияти молиявӣ* – фаъолият, ки ба тағйир ёфтани ҳаҷми таркиби сармоя ва воситаҳои қарзӣ ба корхона воридгардида оварда мерасонад.

Воситаҳои пулӣ ва ҳамарзишҳои онҳо

- 7 Ҳамарзишҳои воситаҳои пулӣ барои танзими уҳдадориҳои пулии кутохмуддат, на барои сармоягузорӣ ва дигар мақсад, пешбинӣ гардидаанд. Барои он, ки сармоя ҳамчун ҳамарзиши воситаҳои пулӣ гурӯҳбандӣ карда шавад, он бояд ба таври осон ба маблағи муайяни воситаҳои пулӣ табдил гардида, ба хавфи ками тағйироти арзиш дучор шавад. Ҳамин тариқ, сармоя одатан ҳамчун ҳамарзиши воситаҳои пулӣ он вақт гурӯҳбандӣ карда мешавад, ки он дорои муҳлати кутӯхи пардохт бошад, масалан, се моҳ ё камтар аз он аз рӯзи харид. Сармоягузорӣ ба сармояи ҳиссаӣ аз таркиби ҳамарзишҳои воситаҳои пулӣ хориҷ мешаванд, агар онҳо моҳиятан ҳамарзиши воситаҳои пулӣ маҳсуб наёбанд, ба мисли саҳмияҳои имтиёздор, ки қабл аз муҳлати пардохти онҳо харида шуда, дорои санаи бозхаридаи муқарраршуда мебошанд.
- 8 Қарзҳои бонкӣ ҳамчун фаъолияти молиявӣ ба эътибор гирифта мешаванд. Аммо дар баъзе кишварҳо овердрафтҳои бонкӣ, ки тибқи талабот бояд пардохта шаванд, қисми ҷудонопазири идоракунии воситаҳои пулии корхонаро ташкил медиҳанд. Дар ин маврид овердрафтҳои бонкӣ ба таркиби воситаҳои пулӣ ва ҳамарзишҳои онҳо дохил мегарданд. Хусусияти чунин созишномаҳо бо бонкҳо дар он аст, ки бақияи суратҳисоби бонкӣ аз самти мусбат ба манфӣ зуд тағйир меёбад.
- 9 Воситаҳои пулӣ гардиши моддаҳои воситаҳои пулӣ ва ҳамарзишҳои онҳоро дар бар намегирад, зеро ин ҷузъҳо на қисмати фаъолияти амалиётӣ, сармоягузорӣ ва молиявии корхона, балки қисмати идораи воситаҳои пулии он ба ҳисоб меравад. Идоракунии воситаҳои пулӣ сармоягузориҳои зиёдомеди воситаҳои пулӣ дар ҳамарзишҳои воситаҳои пулӣро дар бар мегирад.

Пешниҳоди ҳисобот дар бораи гардиши воситаҳои пулӣ

- 10 Дар ҳисобот дар бораи гардиши воситаҳои пулӣ воситаҳои пулии давра бояд ҳамчун маҷмӯъ аз фаъолияти амалиётӣ, сармоягузорӣ ва молиявӣ гурӯҳбандӣ гарданд.
- 11 Корхона воситаҳои пулӣ аз фаъолияти амалиётӣ, сармоягузорӣ ва молиявии аз ҷиҳати ба тичорати он бештар мувофиқро пешниҳод менамояд. Гурӯҳбандӣ аз рӯйи намудҳои фаъолият маълумотро таъмин менамояд, ки ба истифодабарандагон ҷиҳати арзёбии таъсири намудҳои зикршудаи фаъолият ба ҳолати молиявии корхона ва бузургии воситаҳои пулӣ ва ҳамарзишҳои он имконият фароҳам меорад. Маълумоти зерин инчунин метавонад барои арзёбии робитаи мутақобилаи байни ин намудҳои фаъолият истифода гардад.
- 12 Ҳамон як амалиёт метавонад воситаҳои пулиро, ки ба таври гуногун гурӯҳбандӣ мешавад, фаро гирад. Масалан, Ҳангоме, ки пардохти воситаҳои пулӣ аз рӯйи қарз ҳам фоизҳо ва ҳам маблағи асосии қарзро фаро мегирад, пас таркиби фоиз метавонад ҳамчун фаъолияти амалиётӣ ва қисмати ба маблағи асосии қарз мансуббуда бошад ҳамчун фаъолияти молиявӣ гурӯҳбандӣ карда шаванд.

Фаъолияти амалиётӣ

- 13 Маблағи воситаҳои пулӣ аз фаъолияти амалиётӣ нишондиҳандаи асосии он ба ҳисоб меравад, ки то кадом андоза амалиёти корхона воситаҳои пулиро тавлид менамояд, ки барои пардохти қарз, ҳимояи имкониятҳои амалиётӣ корхона, пардохти суди саҳмия ва анҷоми сармоягузориҳои нав бидуни ҷалби сарчашмаҳои берунаи маблағгузорӣ кофӣ бошад. Маълумот дар бораи воситаҳои пулии таърихӣ таркибии мушаххас аз фаъолияти амалиётӣ барои пешбинии воситаҳои минбаъдаи пулӣ аз фаъолияти амалиётӣ, дар муқоиса бо дигар маълумот, муфидтар мебошад.
- 14 Воситаҳои пулӣ аз фаъолияти амалиётӣ пеш аз ҳама бо фаъолияти асосии даромадноки корхона алоқаманд мебошад. Аз ин сабаб он натиҷаи амалиёт ва дигар рӯйдоде ба ҳисоб меравад, ки ҳангоми муайян намудани фоида ё зарар ба эътибор гирифта мешавад. Намунаи воситаҳои пулӣ аз фаъолияти амалиётӣ инҳо мебошанд:
- (а) воридоти пул аз фурӯши мол ва хизматрасонӣ;
 - (б) воридоти пул дар намуди роялти, ҳаққи қалам, фоидаи ҳаққи хизматрасонӣ ва дигар даромад аз фурӯш;
 - (в) пардохти пулӣ ба таҳвилгарон барои мол ва хизматрасонӣ;
 - (г) пардохти пулӣ ба кормандон ва аз номи кормандон;
 - (ғ) [Соқит шудааст].
 - (д) пардохти пулӣ ё баргардонидани он аз андоз аз даромад, агар онҳо ба таври мушаххас бо амалиёти молиявӣ ва сармоягузорӣ марбут набоянд;
 - (е) воридоти пулӣ ва пардохт аз рӯйи шартнома, ки бо мақсади дилинг ё фурӯш нигоҳ дошта мешаванд.
- Баъзе амалиёт, ба мисли фурӯши таҷҳизот метавонад барои ба вучуд омадани фоида ё зарар, ки да таркиби фоида ё зарар эътироф карда мешавад, боис гардад. Воситаҳои пулӣ, ки бо чунин амалиёт алоқаманд мебошад, воситаҳои пулӣ аз фаъолияти сармоягузорӣ маҳсуб меёбад. Аммо пардохти пулӣ, ки барои истеҳсол ё хариди дорониҳои барои ба дигар тарафҳо ба иҷора гузоштан ва минбаъд тибқи банди 68А СББМ 16 “*Воситаҳои асосӣ*” барои фурӯш ҳифзшаванда амалӣ карда мешаванд, воситаҳои пулӣ аз фаъолияти амалиётӣ маҳсуб меёбад. Воридоти пул аз иҷора ва фурӯши минбаъдаи чунин дорониҳо низ воситаҳои пулӣ аз фаъолияти амалиётӣ маҳсуб меёбад.
- 15 Корхона метавонад коғазҳои қиматнок ва вомҳоро барои мақсадҳои дилинг ё фурӯш нигоҳ дорад ва дар ин сурат онҳо бо захираҳои молино моддӣ, ки маҳсус барои аз нав ба фурӯш гузоштан харидорӣ шудаанд, ҳаммонанд мегарданд. Дар ин сурат, воситаҳои пулӣ, ки аз ҳисоби харид ё фурӯши коғазҳои қиматноки барои мақсади диллинг ё фурӯш пешбинишуда ба вучуд омадааст, ҳамчун фаъолияти амалиётӣ гурӯҳбандӣ карда мешавад. Ба ин монанд пешпардохт ва вомҳо, ки аз ҷониби институтҳои молиявӣ пешниҳод карда мешаванд, одатан ҳамчун фаъолияти амалиётӣ мавриди гурӯҳбандӣ қарор мегиранд, ҳарчанд онҳо ба фаъолияти асосии ин корхона, ки даромад фароҳам меорад, мансуб мебошанд.

Фаъолияти сармоягузорӣ

- 16 Ифшои ҷудогонаи маълумот дар бораи воситаҳои пулии фаъолияти сармоягузорӣ аҳамияти муҳим дорад, зеро воситаҳои пулӣ нишон медиҳад, ки хароҷот барои хариди захираҳо бо мақсади гирифтани даромад ва воситаҳои минбаъдаи пулӣ дар кадом ҳаҷм сарф шудааст. Танҳо он хароҷоте, ки боиси эътирофи дорой дар ҳисобот дар бораи ҳолати молиявӣ мегарданд, метавонад ҳамчун фаъолияти сармоягузорӣ мавриди гурӯҳбандӣ қарор гиранд. Намунаи воситаҳои пулии фаъолияти сармояфузунӣ инҳо мебошанд:
- (а) пардохти пулӣ барои хариди воситаҳои асосӣ, дорониҳои ғайримоддӣ ва дигар дорониҳои дарозмуддат. Ба чунин пардохт хароҷоти сармояфузунӣ барои коркард ва воситаҳои асосии ба таври мустақил ҳосилшуда дохил мешаванд;
 - (б) воридоти пул аз фурӯши воситаҳои асосӣ, дорониҳои ғайримоддӣ ва дигар дорониҳои дарозмуддат;
 - (в) пардохти пулӣ барои хариди воситаҳои ҳиссаӣ ё қарзии дигар корхона ва ҳиссаи иштирок дар корхонаҳои муштарак (ба истиснои пардохт аз рӯйи воситаҳое, ки ҳамчун ҳамарзиши воситаҳои пулӣ ё барои мақсадҳои дилинг ё фурӯш пешбинишуда баррасӣ карда мешаванд);

- (г) воридоти пул аз фурӯши воситаҳои ҳиссаӣ ё қарзии дигар корхона ба ҳиссаи иштирок дар корхонаҳои муштарак (ба истиснои воридоти пул аз рӯйи воситаҳои, ки ҳамчун ҳамарзиши воситаҳои пулӣ ё барои мақсадҳои дилинг ё фурӯш пешбинишуда баррасӣ карда мешаванд);
- (ғ) пешпардохт ва вомҳо, ки ба дигар тарафҳо пешниҳод шудааст (ба истиснои пешпардохт ва вомҳо, ки аз ҷониби институтҳои молиявӣ пешниҳод шудааст);
- (д) воридоти пул аз баргардонидани пешпардохт ва вомҳо, ки ба дигар тарафҳо пешниҳод шудааст (ба истиснои пешпардохт ва вомҳо, ки аз ҷониби институтҳои молиявӣ пешниҳод шудааст);
- (е) пардохти пулӣ аз рӯйи шартномаҳои фьючерсӣ, шартномаҳои форвардӣ, шартномаҳои опсионӣ ва своп-шартномаҳо, ба истиснои ҳолатҳои, ки шартномаҳо барои мақсадҳои дилинг ё фурӯш боздошта мешаванд ё пардохт ҳамчун фаъолияти молиявӣ гуруҳбандӣ мегарданд;
- (ё) воридоти пул аз рӯйи шартномаҳои фьючерсӣ, шартномаҳои форвардӣ, шартномаҳои опсионӣ ва своп-шартномаҳо, ба истиснои ҳолатҳои, ки шартномаҳо барои мақсадҳои дилинг ё фурӯш боздошта мешаванд ё даромад ҳамчун фаъолияти молиявӣ гуруҳбандӣ мегарданд.

Ҳангоме, ки шартнома дар баҳисобгирӣ ҳамчун ҳедчинамоии мавқеи мушаххас инъикос мегардад, воситаҳои пулӣ аз рӯйи ҷунин шартнома ба монанди воситаҳои пулии мавқеи ҳедчинамоӣ гуруҳбандӣ карда мешавад.

Фаъолияти молиявӣ

- 17 Ифшои алоҳидаи маълумот дар бораи воситаҳои пулӣ аз фаъолияти молиявӣ муфид ба ҳисоб меравад, зеро маълумоти мазкур барои таҳлили дурнамои талабот нисбат ба воситаҳои пулии минбаъдаи тарафҳои, ки ба корхона сармоя меоранд, кумак мерасонад. Намунаи воситаҳои пулӣ аз фаъолияти молиявӣ инҳо ба ҳисоб мераванд:
- (а) воридоти пул аз барориши саҳмияҳо ё дигар воситаҳои ҳиссаӣ;
 - (б) пардохти пулӣ ба соҳибмулкони барои харид ё рӯйпӯшкунӣ саҳмияҳои корхона;
 - (в) воридоти пул аз барориши уҳдадорӣҳои қарзӣ, вомҳо, векселҳо ва дигар қарзҳои кутохмуддат ё дарозмуддат;
 - (г) пардохти пулӣ барои воситаҳои қарзӣ;
 - (ғ) пардохти пулӣ, ки аз ҷониби иҷорагир барои кам кардани маблағи уҳдадорӣ аз рӯйи иҷора ба роҳ монда шудааст.

Пешниҳоди воситаҳои пулӣ аз фаъолияти амалиётӣ

- 18 **Корхона бояд воситаҳои пулиро аз фаъолияти амалиётӣ бо истифода аз инҳо пешниҳод намояд:**
- (а) ё усули мустақим, ки мутобиқи он маълумот дар бораи намудҳои асосии воридоти пули умумӣ ва пардохт ифшо мегардад;
 - (б) ё усули ғайримустақим, ки мутобиқи он ғайрипулӣ ё зарар бо баҳисобгирӣ таъсири амалиётӣ дорои хусусияти ғайрипулӣ, ҳама гуна воридоти минбаъдаи пулӣ ё пардохшуда ё батаъхиргузашташуда ё пардохт аз фаъолияти амалиётӣ, инчунин моддаҳои даромад ё хароҷот, ки бо воситаҳои пулӣ аз фаъолияти сармоягузорӣ ё молиявӣ алоқаманд мебошанд, тасхех мегарданд.
- 19 Аз ҷониби корхонаҳои истифода бурдани усули мустақими пешниҳоди воситаҳои пулӣ аз фаъолияти амалиётӣ тавсия карда мешавад. Усули мустақим маълумотро пешниҳод менамояд, ки барои арзёбии воситаҳои пулии минбаъда муфид буда, дар мавриди истифодаи усули ғайримустақим дастнорас мебошад. Ҳангоми истифодаи усули мустақим маълумот дар бораи намудҳои асосии воридоти умумии пул ва пардохти умумии пул метавонад аз инҳо гирифта шавад:
- (а) ё аз қайдҳои баҳисобгирӣ корхона
 - (б) ё тавассути тасхехоти фурӯш, арзиши аслии фурӯш (даромади фоизнок ва ҳаммонанд, инчунин хароҷоти фоизнок ва ҳаммонанд барои институтҳои молиявӣ) ва дигар моддаҳои ҳисобот дар бораи маҷмуи даромад дар:

- (i) тағйирот дар захираҳои молию моддӣ, қарзи дебиторӣ ва кредиторӣ аз ҷаъолияти амалиётӣ дар давоми давра;
 - (ii) моддаҳои дигари ғайрипулӣ;
 - (iii) моддаҳои дигар, ки ба воситаҳои пулӣ аз ҷаъолияти сармоягузорӣ ва молиявӣ таъсир мерасонанд.
- 20 Ҳангоми истифодаи усули ғайримустақим воситаҳои пулӣ соф аз ҷаъолияти амалиётӣ тавассути тасҳеҳоти ғоида ё зарар бо назардошти расонидани таъсири зерин муайян карда мешавад:
- (a) тағйирот дар захираҳои молию моддӣ, қарзи дебиторӣ ва кредиторӣ аз ҷаъолияти амалиётӣ дар давоми давра;
 - (б) моддаҳои ғайрипулӣ, ба мисли истеҳлок, уҳдадорихои арзёбишаванда, андозҳои мавқуғузошташуда, фарқиятҳои татбиқнашудаи мусбӣ ва манфӣи қурби асёр, ғоидаи тақсимнашудаи қорхонаҳои муттаҳидшуда;
 - (в) ҳамаи дигар моддаҳо, ки ба воситаҳои пулӣ аз ҷаъолияти сармоягузорӣ ва молиявӣ таъсир мерасонанд.
- Ба сифати алтернативӣ, воситаҳои пулӣ соф аз ҷаъолияти амалиётӣ метавонад ба таври ғайримустақим бо роҳи инъикоси даромад аз фурӯш ва хароҷот, ки дар ҳисобот дар бораи маҷмуи даромад ва тағйирот дар захираҳои молию моддӣ, қарзи дебиторӣ ва кредиторӣ аз ҷаъолияти амалиётӣ дар давоми давра ифшо мегардад, пешниҳод карда шавад.

Пешниҳоди воситаҳои пулӣ аз ҷаъолияти сармоягузорӣ ва молиявӣ

- 21 Қорхона бояд гурӯҳҳои асосии воридоти пули умумӣ ва пардохти пули умумиро, ки аз ҷаъолияти сармоягузорӣ ва молиявӣ ба вуҷуд меоянд, алоҳида пешниҳод намояд, ба истиснои воситаҳои пулӣ дар бандҳои 22 ва 24 зикршуда, ки тавассути нетто-асос пешниҳод карда мешаванд.

Пешниҳоди воситаҳои пулӣ бо нетто-асос

- 22 Воситаҳои пулӣ, ки аз намудҳои зерини ҷаъолияти амалиётӣ, сармоягузорӣ ё молиявӣ ба вуҷуд омадааст, метавонад тавассути нетто-асос пешниҳод карда шавад:
- (a) воридоти пул ва пардохт аз номи харидорон, ҳангоме, ки воситаҳои пулӣ ҷаъолиятеро инъикос намояд, ки на тавассути қорхона, балки тавассути харидор анҷом мепазирад;
 - (б) воридот ва пардохти пул аз рӯйи моддаҳо, ки хусусияти гардиши босуръат, маблағи қалон ва муҳлати қутоҳи пардохт доранд.
- 23 Намунаи воридот ва пардохти пул, ки дар банди 22(а) зикр шудаанд, инҳо мебошанд:
- (a) қабул ва пардохти пасандозҳои талабшаванда тавассути банк;
 - (б) воситаҳо, ки барои харидорони қорхонаи сармоягузор негӯ дошта мешаванд;
 - (в) иҷорапулӣ аз номи соҳибмулкони гирифташуда ё ба онҳо додашуда.
- 23А Намунаи воридот ва пардохти пул, ки дар банди 22(б) зикр шудаанд, пешпардохт ва пардохти зерин ба ҳисоб мераванд:
- (a) маблағи асосии қарзи дорандагони қортҳои қарзӣ;
 - (б) харидорӣ ва фурӯши сармоягузорӣ;
 - (в) дигар қарзҳои қутоҳмуддат, масалан, бо муҳлати пардохт дар се моҳ ё қамтар аз он.
- 24 Воситаҳои пулӣ, ки дар натиҷаи намудҳои зерини ҷаъолияти институтҳои молиявӣ ба вуҷуд омадааст, метавонад тавассути нетто-асос пешниҳод карда шавад:
- (a) воридот ё пардохти пул аз рӯйи қалб ва пардохти пасандозҳои дорони муҳлати собитшудаи пардохт;
 - (б) қойғирқунии пасандозҳо дар дигар институтҳои молиявӣ ва баргардонидани пасандозҳо аз дигар институтҳои молиявӣ;

- (в) пешпардохт ва қарзҳо, ки ба харидорон пешниҳод шудааст ва пардохти қарзҳо ва баргардонидани пешпардохтҳои зикршуда.

Воситаҳои пулӣ бо асъори хориҷӣ

- 25 Воситаҳои пулӣ, ки дар натиҷаи амалиёт бо асъори хориҷӣ ба вуҷуд омадааст, бояд бо асъори амалкунандаи корхона, бо роҳи татбиқи намудан ба маблағи асъори хориҷии қурби мубодилаи байни асъори амалкунанда ва хориҷӣ ба санаи воситаҳои пулии дахлдор, инъикос карда шавад.
- 26 Воситаҳои пулии корхонаи фаръии хориҷӣ бояд аз рӯйи қурби мубодилавии байни асъори амалкунанда ва хориҷӣ ба санаи воситаҳои пулии дахлдор аз нав ҳисоб карда шавад.
- 27 Воситаҳои пулие, ки бо асъори хориҷӣ ифода ёфтааст, тибқи СББМ 21 “Таъсири тағйироти қурби асъори хориҷӣ” пешниҳод карда мешавад. Ин имкон медиҳад, ки қурби мубодилавии асъори наздик ба қурби воқеӣ истифода бурда шавад. Масалан, қурби мубодилавии асъори миёнавазн барои давра метавонад ҷиҳати инъикоси амалиёт бо асъори хориҷӣ ё азнавҳисобкунии воситаҳои пулии корхонаҳои фаръии хориҷӣ мавриди истифода қарор гирад. Аммо СББМ 21 татбиқи қурби мубодилавии асъорро тибқи ҳолат дар интиҳои давраи ҳисоботӣ ҳангоми азнавҳисобкунии воситаҳои пулии корхонаи фаръии хориҷӣ иҷозат намедиҳад.
- 28 Ҷоида ва зарари амалинашуда, ки дар натиҷаи тағйироти қурби мубодилавии асъор ба вуҷуд омадаанд, воситаҳои пулӣ маҳсуб намеёбанд. Аммо таъсири тағйироти қурби мубодилавии асъор ба воситаҳои пулӣ ва ҳамарзишҳои онҳо, ки барои гирифтани бо асъори хориҷӣ мавҷуд ё мунтазир мебошанд, дар ҳисобот дар бораи гардиши воситаҳои пулӣ ҷиҳати муқоиса намудани воситаҳои пулӣ ва ҳамарзишҳои онҳо дар ибтидо ва интиҳои давраи ҳисоботӣ пешниҳод карда мешаванд. Ин маблағ алоҳида аз воситаҳои пулии ғайриамалиётӣ, сармоягузорӣ ва молиявӣ пешниҳод гардида, фарқиятҳоеро ҳангоми мавҷудияти онҳо дар бар мегирад, ки дар ҳолати пешниҳод намудани воситаҳои пулии мазкур аз рӯйи қурби мубодилавии асъор дар интиҳои давра ба вуҷуд меомаданд.
- 29 [Сокит шудааст].
- 30 [Сокит шудааст].

Ҷоизҳо ва суди саҳмияҳо

- 31 Воситаҳои пулӣ, ки дар робита бо қабули пардохти ҷоизҳо ва суди саҳмияҳо ба вуҷуд омадааст, бояд алоҳида ифшо карда шавад. Ҳар яке аз чунин воридшавӣ ё пардохт бояд ба таври пайдарҳам аз давра ба давра ҳамчун воситаҳои пулии ғайриамалиётӣ, сармоягузорӣ ва молиявӣ гурӯҳбандӣ гардад.
- 32 Маблағи умумии ҷоизҳо, ки дар давоми давра пардохт шудааст, дар ҳисобот дар бораи гардиши воситаҳои пулӣ, новобаста аз он, ки он ҳамчун хароҷот дар таркиби ҷоида ё зарар эътироф шудааст ё тибқи СББМ 23 “Хароҷот вобаста ба қарзгирӣ” хароҷот ба сармоя табдил дода шудааст, ифшо карда мешавад.
- 33 Барои институтҳои молиявӣ ҷоизҳои пардохтшуда, ҷоизҳои қабулгардида ва суди саҳмияҳо ҳамчун воситаҳои пулӣ аз ғайриамалиётӣ гурӯҳбандӣ карда мешаванд. Аммо, нисбат ба дигар корхонаҳо дар масъалаи гурӯҳбандии чунин воситаҳои пулӣ дораи ақидаи ягона мавҷуд намебошанд. Ҷоизҳои пардохтшуда, ҷоизҳои қабулгардида ва суди саҳмияҳо метавонанд ҳамчун воситаҳои пулии ғайриамалиётӣ гурӯҳбандӣ гарданд, зеро онҳо ҳангоми муайянсозии ҷоида ё зарар ба эътибор гирифта мешаванд. Ба таври алтернативӣ ҷоизҳои пардохтшуда, ҷоизҳои қабулгардида ва суди саҳмияҳо метавонанд ҳамчун воситаҳои пулии ғайриамалиётӣ молиявӣ ва сармоягузорӣ гурӯҳбандӣ карда шаванд, зеро онҳо хароҷотро барои ҷалби захираҳои молиявӣ ё даромад барои сармоягузорӣ инъикос менамоянд.
- 34 Суди саҳмияҳои пардохтшуда метавонад ҳамчун воситаҳои пулии ғайриамалиётӣ молиявӣ гурӯҳбандӣ карда шавад, зеро он хароҷот барои ҷалби захираҳои молиявӣ маҳсуб меёбад. Ба таври алтернативӣ суди саҳмияҳои пардохтшуда ҳамчун ҷузъи воситаҳои пулии ғайриамалиётӣ гурӯҳбандӣ мегардад, то ба истифодабарандагон ҷиҳати муайянсозии имконияти корхона вобаста ба пардохти суди саҳмияҳо аз воситаҳои пулии ғайриамалиётӣ мусоидат намояд.

Андоz аз даромад

- 35 Воситаҳои пулие, ки дар робита бо андоz аз даромад ба вучуд омадааст, бояд алоҳида ифшо гардида, ҳамчун воситаҳои пулии фаъолияти амалиётӣ гурӯҳбандӣ гардад, ба истиснои ҳолатҳое, ки он метавонад ба таври мустақим ба фаъолияти молиявӣ ва сармоявӣ бурда шавад.
- 36 Андоz аз даромад аз рӯйи амалиёте, ки боиси бавучудоии воситаҳои пулии дар ҳисобот дар бораи гардиши воситаҳои пулӣ гардида, ҳамчун воситаҳои пулии фаъолияти амалиётӣ, сармоягузорӣ ё молиявӣ гурӯҳбандӣ мешаванд. Ҳарчанд метавон хароҷоти андозиро ба осонӣ ба фаъолияти сармоягузорӣ ё молиявӣ мансуб кард, воситаҳои пулии андозбандишавандаи мувофиқро амалан мушаххас намудан имкон надорад ва чунин маҷмӯъ метавонад дар давраи фарқкунанда аз даврае, ки дар он воситаҳои пулӣ аз рӯйи амалиёти асосии он ҷой доштааст, ба вучуд ояд. Аз ин сабаб андозҳои пардохтшуда ҳамчун воситаҳои пулии фаъолияти амалиётӣ гурӯҳбандӣ карда мешаванд. Вале, ҳангоме, ки таносуби воситаҳои пулӣ аз рӯйи андозҳо бо амалиёти мушаххас, ки боиси бавучудоии воситаҳои пулӣ гардида, ҳамчун фаъолияти сармоягузорӣ ё молиявӣ гурӯҳбандӣ карда мешавад, амалан имконпазир мегардад, чунин воситаҳои пулӣ аз рӯйи андозҳо мутаносибан ҳамчун фаъолияти сармоягузорӣ ё молиявӣ гурӯҳбандӣ карда мешавад. Ҳангоме, ки воситаҳои пулӣ аз рӯйи андозҳо ба зиёда аз як намуди фаъолият мансуб мегардад, маблағи умумии андозҳои пардохтшуда ифшо карда мешавад.

Сармоягузорӣ ба корхонаҳои фаръӣ, корхонаи муттаҳидшуда ва ширкатҳои муштарак

- 37 Ҳангоми баҳисобгирии сармоягузорӣ ба корхонаи муттаҳидшуда, иттиҳодия ё корхонаи фаръӣ, ки баҳисобгирии онҳо аз рӯйи усули ҳиссаи иштирок ё арзиши аввалия амалӣ карда мешавад, дар ҳисобот дар бораи гардиши воситаҳои пулӣ сармоягузор бо маълумот дар бораи воситаҳои пулии байни ӯ ва объекти сармоягузорӣ, масалан, маълумот дар бораи суди саҳмияҳо ва пешпардохт, маҳдуд мегардад.
- 38 Корхонае, ки ҳиссаи иштироки худро дар корхонаи муттаҳидшуда ё иттиҳодия бо истифодаи усули ҳиссаи иштирок инъикос менамояд, дар ҳисоботи худ дар бораи гардиши воситаҳои пулӣ воситаҳои пулиро нисбат ба сармоягузорию он дар корхонаи муттаҳидшуда ё иттиҳодия ва тақсими фоида ва дигар пардохт ё даромади байни корхонаи мазкур ва корхонаи муттаҳидшуда ё иттиҳодияро ворид менамояд.

Тағйироти ҳиссаи моликият дар корхонаҳои фаръӣ ва дигар тиҷорат

- 39 Воситаҳои пулии ҳамроҳшуда, ки дар натиҷаи ба даст овардан ё гум намудани назорат аз болои корхонаҳои фаръӣ ё дигар тиҷорат ба вучуд омадааст, бояд алоҳида пешниҳод гардида, ҳамчун фаъолияти сармоягузорӣ гурӯҳбандӣ гардад.
- 40 Корхона бояд дар маҷмӯъ иттилооти зеринро бобати ба даст овардан ё гум намудани назорат аз болои корхонаҳои фаръӣ ё дигар тиҷорат дар давоми давра ифшо намояд:
- (а) воситаҳои ҷуброне, ки пардохт шудааст ё қабул гардидааст;
 - (б) ҳиссаи ҷуброн, ки тавассути воситаҳои пулӣ ва ҳамарзишҳои онҳо пешниҳод гардидааст;
 - (в) маблағи воситаҳои пулӣ ё ҳамарзиши корхонаҳои фаръӣ ё дигар тиҷорат ва ҳамарзишҳои онҳо, ки аз болои онҳо назорат қабул гардида ё гум шудааст;
 - (г) маблағи дорониҳо ва уҳдадорониҳо аз воситаҳои пулии корхонаҳои фаръӣ ё дигар тиҷорат ва ҳамарзишҳои онҳо фарқкунанда, ки аз болои онҳо назорат қабул гардида ё аз даст дода шуда, аз рӯйи ҳар як гурӯҳи асосӣ ҷамъоварӣ гардидааст.
- 40А Корхонаи сармоягузор, ҳамон тавре, ки дар СБҲМ 10 “Ҳисоботи молиявии маҷмӯъ” ифода гардидааст, ҷиҳати татбиқи банди 40(в) ё 40(г) нисбати сармоягузориҳо ба корхонаҳои фаръие, ки арзёбӣ намудан аз рӯйи арзиши одилона тавассути фоида ё зарар талаб карда мешавад, уҳдадор намебошад.
- 41 Пешниҳоди маълумот дар бораи самараҳои ба даст овардан ё гум намудани назорат аз болои корхонаҳои фаръӣ ё дигар тиҷорат, инчунин ифшои ҷудогонаи маблағи дорониҳо ва уҳдадорониҳо ба дастовардашуда ё хоричгардида ҷиҳати ҷудо намудани чунин воситаҳои пулӣ аз воситаҳои пулие,

ки дар натиҷаи фаъолияти дигари амалиётӣ, сармоягузорӣ ва молиявӣ ба вучуд омадааст, қўмак мерасонад. Воситаҳои пулии марбут ба гум намудани назорат воситаҳои пулии марбут ба пайдо намудани назоратро хоҳиш намедихад.

- 42 Маблағи ҳамроҳшудаи воситаҳои пулӣ, ки хангоми ба даст овардан ё гум намудани назорат аз болои корхонаҳои фаръӣ ё дигар тичорат ба сифати чуброн пардохт шудааст ё қабул гардидааст, дар ҳисобот дар бораи гардиши воситаҳои пулӣ бо тарҳи воситаҳои пулӣ ва ҳамарзишҳои онҳо, ки дар доираи чунин амалиёт, рӯйдодҳо ё тағйирёбии ҳолатҳо харида ё фурӯхта шудаанд, инъикос карда мешавад.
- 42А Воситаҳои пулии дар натиҷаи тағйироти ҳиссаи моликият дар корхонаи фаръӣ бавҷудодада, ки боиси гум шудани назорат намегардад, бояд ҳамчун воситаҳои пулии фаъолияти молиявӣ гурӯҳбандӣ гардад, ба истиснои ҳолатҳое, ки сармоягузорӣ дар корхонаи фаръии мазкур аз ҷониби корхонаи сармоягузор нигоҳ дошта шуда (чӣ тавре, ки ин истилоҳ дар СБҲМ 10 муайян гардидааст), арзёбии он аз рӯйи арзиши одилона тавассути фоида ё зарар талаб карда мешавад.
- 42Б Тағйироти ҳиссаи моликият дар корхонаи фаръӣ, ки боиси гум шудани назорат намегардад, ба мисли харид ё фурӯши минбаъдаи воситаҳои ҳиссагии корхонаи фаръӣ аз ҷониби корхонаи асосӣ, ҳамчун амалиёт бо сармоя ба назар гирифта мешавад (ба СБҲМ 10 нигаред), ба истиснои ҳолатҳое, корхонаи фаръии мазкур ба корхонаи сармоягузор мансуб буда, арзёбии он аз рӯйи арзиши одилона тавассути фоида ё зарар талаб карда мешавад. Аз ин рӯ, дар натиҷаи чунин амалиёт воситаҳои пулӣ ба мисли дигар амалиёт бо соҳибмулкон, ки дар банди 17 тавсиф шудааст, гурӯҳбандӣ мегардад.

Амалиёти ғайрипулӣ

- 43 Амалиёти сармоягузорӣ ва молиявӣ, ки истифодаи воситаҳои пулӣ ва ҳамарзишҳои онҳоро талаб намеkunанд, бояд аз ҳисобот дар бораи гардиши воситаҳои пулӣ хориҷ карда шаванд. Чунин амалиёт бояд дар дигар қисмати ҳисоботи молиявӣ ба он тарз ифшо карда шаванд, ки ҳамаи маълумоти муҳимро дар бораи чунин фаъолияти сармоягузорӣ ва молиявӣ инъикос кунанд.
- 44 Қисмати муҳими фаъолияти сармоягузорӣ ва молиявӣ ба воситаҳои пулии ҷорӣ таъсири мустақим намегузорад, лекин дар ин сурат ба сохтори сармоя ва дороиҳои корхона таъсир менамояд. Хориҷ намудани амалиёти ғайрипулӣ аз ҳисобот дар бораи гардиши воситаҳои пулӣ ба мақсадҳои ҳисобот дар бораи гардиши воситаҳои пулӣ ҷавобгӯӣ мебошад, ҳарчанд ин моддаҳо бо воситаҳои пулии давраи ҷорӣ алоқаманд намебошанд. Намунаҳои амалиёти ғайрипулӣ инҳо махсус меёбанд:
- (а) харидаи дороиҳо тавассути қабули мустақими уҳдадориҳои бо онҳо алоқаманд ё тавассути иҷора;
 - (б) харидаи корхона бо роҳи фурӯши воситаҳои ҳиссаӣ;
 - (в) табдилдиҳии уҳдадориҳои қарзӣ ба сармояи хусусӣ.

Тағйирот дар ҳолатҳои тавассути фаъолияти молиявӣ қайду шартшуда

- 44А Корхона бояд маълумотеро, ки ба истифодабарандагони ҳисоботи молиявӣ чиҳати арзёбии тағйирот дар уҳдадориҳои тибқи фаъолияти молиявӣ қайду шартшуда, аз ҷумла, ҳам тағйироти тибқи воситаҳои пулӣ қайду шартшуда, ҳам тағйироти аз рӯйи он қайду шартнашуда, имконият фароҳам меорад, ифшо намояд.
- 44Б Корхона бояд тағйироти зеринро дар уҳдадориҳои тибқи фаъолияти молиявӣ қайду шартшуда, дар ҳаҷме, ки барои иҷрои талаботи банди 44А зарур мебошад, ифшо намояд:
- (а) тағйироте, ки тибқи воситаҳои пулии фаъолияти молиявӣ қайду шарт шудааст;
 - (б) тағйироте, ки бо қабул намудан ва гум намудани назорат аз болои корхонаҳои фаръӣ ё дигар тичорат қайду шарт гардидааст;
 - (в) таъсири тағйироти қурби асъор;
 - (г) тағйирот дар арзиши одилона;
 - (д) дигар тағйирот.
- 44В Уҳдадорӣ, ки тибқи фаъолияти молиявӣ қайду шарт шудаанд, ин уҳдадорӣ мебошанд, ки аз рӯйи онҳо воситаҳои минбаъдаи пулӣ мавҷуд будааст ё дар ҳисобот дар бораи воситаҳои пулии

минбаъда ҳамчун воситаҳои пулии фаъолияти молиявӣ мавриди гурӯҳбандӣ қарор хоҳанд гирифт. Ба ғайр аз ин, талабот вобаста ба ифшои маълумот дар банди 44А, инчунин нисбат ба тағйирот дар дороиҳои молиявӣ (масалан, дороиҳое, ки уҳдадориҳои тибқи фаъолияти молиявӣ қайду шартшударо мавриди ҳеҷчинамой қарор медиҳанд) мавриди татбиқ қарор мегирад, агар воситаҳои пулӣ аз рӯи чунин дороиҳои молиявӣ мавҷуд будааст ё воситаҳои пулии минбаъда аз рӯи чунин дороиҳои молиявӣ ва таркиби воситаҳои пулии фаъолияти молиявӣ ворид карда шаванд.

- 44Г Яке аз тарзҳои иҷрои талабот вобаста ба ифшои маълумот дар банди 44А дар пешниҳоди муқоисаи байни бақияҳои уҳдадориҳои тибқи фаъолияти молиявӣ қайду шартшуда, дар ибтидо ва интиҳои давра, ифода мегардад, ки дар ҳисобот дар бораи ҳолати молиявӣ ифшо карда мешавад, аз ҷумла, тағйироти онҳо, ки дар банди 44В зикр шудааст. Ҳангоми ифшои чунин муқоиса корхона бояд ба таври кофӣ ба он хотир маълумотеро дастрас кунад, ки ба истифодабарандагони ҳисоботи молиявӣ чихати алоқаманд намудани моддаҳое, ки ба муқоиса ворид мешаванд, бо ҳисобот дар бораи ҳолати молиявӣ ва ҳисобот дар бораи ғардиши воситаҳои пулӣ, имконият фароҳам орад.
- 44Г Агар корхона маълумотеро, ки банди 44А талаб менамояд ҳамроҳ бо маълумот дар бораи тағйирот дар дороиҳо ва уҳдадориҳои дигар ифшо намояд, корхона бояд тағйиротро дар уҳдадориҳои тибқи фаъолияти молиявӣ қайду шартшуда алоҳида аз тағйирот дар чунин дороиҳо ва уҳдадориҳои дигар ифшо созад.

Ќузьҳои воситаҳои пулӣ ва ҳамарзишҳои онҳо

- 45 **Корхона бояд қузьҳои воситаҳои пулӣ ва ҳамарзишҳои онҳоро ифшо намуда, муқоисаи маблағеро, ки дар ҳисобот дар бораи ғардиши воситаҳои пулӣ ҷой дорад, ҳамроҳ бо моддаҳои ҳаммонанд, ки дар ҳисобот дар бораи ҳолати молиявӣ нишон дода шудаанд, пешниҳод намояд.**
- 46 Бо таваҷҷуҳ ба гуногунии таҷрибаи идоракунии воситаҳои пулӣ ва механизмҳои бонкӣ дар кишварҳои гуногуни ҷаҳон ва бо мақсади риояи СББМ 1 *“Пешниҳоди ҳисоботи молиявӣ”* корхона бояд сиёсатеро, ки аз ҷониби он барои муайян намудани таркиби воситаҳои пулӣ ва ҳамарзишҳои онҳо қабул гардидааст, ифшо намояд.
- 47 Таъсири ҳама гуна тағйирот ба сиёсати муайянсозии қузьҳои воситаҳои пулӣ ва ҳамарзишҳои онҳо, масалан, тағйирот дар гурӯҳбандии воситаҳои молиявӣ, ки қаблан қисмати портфели сармоявии корхона маҳсуб меёфтанд, тибқи СББМ 8 *“Сиёсати баҳисобгирӣ, тағйирот дар арзёбии муҳосибӣ ва ҳатоҳо”* пешниҳод карда мешавад.

Ифшои маълумоти дигар

- 48 **Корхона бояд ҳамроҳ бо тавзеҳоти роҳбарият маблағи бақияи муҳими воситаҳои пулӣ ва ҳамарзишҳои онҳоро, ки дар корхона мавҷуд буда, чихати истифодаи гурӯҳ дастнорас мебошад, ифшо намояд.**
- 49 Ҳолатҳои гуногун вучуд доранд, ки бақияи воситаҳои пулии корхона ва ҳамарзишҳои онҳо барои истифодаи гурӯҳ дастнорас мегарданд. Намунаи ин ҳолат мавҷудияти бақияи воситаҳои пулӣ ва ҳамарзишҳои онҳо дар корхонаи фаръии дар кишвари хориҷ амалкунанда мебошад, ки дар он кишвар меъёрҳои танзими асъор ва дигар маҳдудиятҳои ҳуқуқӣ амал карда, барои истифодаи ин воситаҳо ба таври умумӣ тавассути корхонаи асосӣ ё дигар корхонаҳои фаръӣ иҷозат дода намешавад.
- 50 Маълумоти иловагӣ метавонад барои фаҳмиши истифодабарандагони ҳолати молиявӣ ва бозоргирии корхона бомаврид бошад. Ифшои ин маълумот ҳамроҳ бо шарҳи роҳбарият кадр карда шуда, эҳтимолан инҳоро дар бар мегирад:
- (а) маблағи воситаҳои қарзии истифоданагардида, ки метавонад барои маблағгузориҳои фаъолияти амалиётӣ дар оянда ва иҷрои уҳдадориҳои шартномавӣ вобаста ба татбиқи хароҷоти асосии минбаъда бо нишондоди маҳдудиятҳои мавҷуда аз рӯи истифодаи ин воситаҳо дастрас бошад;
 - (б) [Сокит шудааст].
 - (в) маблағи ҳамроҳшудаи воситаҳои пулӣ, ки афзоиши имкониятҳои амалиётиро инъикос менамояд, алоҳида аз воситаҳои пулӣ, ки барои дастгирии имкониятҳои амалиётӣ зарур мебошанд;
 - (г) маблағи воситаҳои пулӣ, ки аз фаъолияти амалиётӣ, сармоягузорӣ ва молиявии ҳар яке аз сегментҳои ҳисоботи ба вучуд омадааст (ба СББМ 8 *“Сегментҳои амалиётӣ”* нигаред).

- 51 Ифшои ҷудогонаи маълумот дар бораи воситаҳои пулӣ, ки афзоиши имкониятҳои амалиётро нишон медиҳад ва дар бораи воситаҳои пулӣ, ки барои Ҳимояи имкониятҳои амалиёт зарур мебошад, ба истифодабарандагон ҷиҳати муайян намудани он, ки оё равона намудани воситаҳо аз ҷониби корхона барои дастгирии имкониятҳои амалиёти худ кофӣ аст, шароит фароҳам меорад. Корхонае, ки барои Ҳимояи имкониятҳои амалиёти худ воситаҳои кофиро сармоягузори намекунад, метавонад ба даромаднокии ояндаи худ ба хоҳири дастгирӣ амудани бозоргирии ҷорӣ ва тақсимот ба манфиати соҳибмулкони зарар расонад.
- 52 Ифшои маълумот дар бораи воситаҳои пулӣ аз рӯйи сегментҳо ба истифодабарандагон ҷиҳати дастрасӣ ба фаҳмиши алоқамандии байни воситаҳои пулии тичорат дар умум ва таркиби ҷудогонаи он, инчунин мавҷудият ва дигаргунёбии воситаҳои пулӣ аз рӯйи сегментҳо имконият фароҳам меорад.

Санаи мавриди амал қарор намудан

- 53 Стандарти мазкур нисбат ба ҳисоботи молиявии солонae, ки давраи аз 1 январи соли 1994 ӯ пас аз онро дар бар мегирад, мавриди амал қарор дода мешавад.
- 54 Ба СББМ 27 (бо назардошти тағйироти соли 2008), ба бандҳои 39-42 тағйирот ворид карда шуда, бандҳои 42А ва 42Б илова гардидаанд. Корхона бояд тағйироти мазкурро барои давраҳое, ки аз 1 июли соли 2009 ӯ пас аз ин сана оғоз мегарданд, татбиқ намояд. Агар корхона СББМ 27-ро (бо назардошти тағйироти соли 2008) барои давраҳои пештар татбиқ намояд, тағйирот бояд барои давраи мазкур татбиқ гардад. Тағйирот бояд ба таври гузаштанигарӣ татбиқ карда шавад.
- 55 Тавассути ҳуҷҷати “*Такмилдиҳиши СБҲМ*”, ки моҳи майи соли 2008 интишор шудааст, ба банди 14 тағйирот ворид гардидааст. Корхона бояд тағйироти мазкурро барои давраҳое, ки аз 1 январи соли 2009 ӯ пас аз ин сана оғоз мегарданд, татбиқ намояд. Татбиқи пеш аз муҳлат пазируфта мешавад. Агар корхона тағйиротро барои давраҳои пештар татбиқ намояд, пас бояд чунин далелро ифшо созад ва банди 68А СББМ 16-ро мавриди татбиқ қарор диҳад.
- 56 Тавассути ҳуҷҷати “*Такмилдиҳиши СБҲМ*”, ки моҳи апрели соли 2009 интишор шудааст, ба банди 16 тағйирот ворид гардидааст. Корхона бояд тағйироти мазкурро барои давраҳое, ки аз 1 январи соли 2010 ӯ пас аз ин сана оғоз мегарданд, татбиқ намояд. Татбиқи пеш аз муҳлат пазируфта мешавад. Агар корхона тағйиротро барои давраҳои пештар татбиқ кунад, пас бояд чунин далелро ифшо намояд.
- 57 Ба СБҲМ 10 ва СБҲМ 11 “*Соҳибқориши муштарақ*”, ки моҳи майи соли 2011 интишор гардидаанд, ба бандҳои 37, 38 ва 42Б тағйирот ворид карда шуда, банди 50(б) аз эътибор соқит гардидааст. Корхона бояд тағйироти мазкурро дар баробари татбиқи СБҲМ 10 ва СБҲМ 11 мавриди татбиқ қарор диҳад.
- 58 Тавассути ҳуҷҷати “*Корхонаи сармоягузор*” (тағйирот ба СБҲМ 10, СБҲМ 12 ва СББМ 27), ки моҳи октябри соли 2012 интишор гардидааст, ба бандҳои 42А ва 42Б тағйирот ворид карда шуда, инчунин банди 40А илова шудааст. Корхона бояд тағйироти мазкурро барои давраҳое, ки аз 1 январи соли 2014 ӯ пас аз ин сана оғоз мегарданд, татбиқ намояд. Татбиқи пеш аз муҳлат пазируфта мешавад. Агар корхона тағйироти мазкурро пеш аз муҳлат татбиқ намояд, пас бояд ҳамзамон ҳама тағйиротро, ки ба таркиби ҳуҷҷати “*Корхонаи сармоягузор*” ворид карда шудаанд, мавриди татбиқ қарор диҳад.
- 59 Ба СБҲМ 16 “*Иҷора*”, ки моҳи январи соли 2016 интишор шудааст, ба бандҳои 17 ва 44 тағйирот ворид карда шудааст. Корхона бояд ин тағйиротро дар баробари татбиқи СБҲМ 16 мавриди татбиқ қарор диҳад.
- 60 Тавассути ҳуҷҷати “*Ташаббус дар доираи ифшои маълумот* (тағйирот ба СББМ 7)”, ки моҳи январи соли 2016 интишор шудааст, бандҳои 44А – 44Ғ илова гардидаанд. Корхона бояд тағйироти мазкурро барои давраҳое, ки аз 1 январи соли 2017 ӯ пас аз ин сана оғоз мегарданд, татбиқ намояд. Татбиқи пеш аз муҳлат пазируфта мешавад. Ҳангоми татбиқи аввалини тағйироти мазкур корхона ҷиҳати пешниҳоди маълумоти муқоисавӣ барои давраҳои қаблӣ уҳдадор намебошад.
- 61 Ба СБҲМ 17 “*Шартномаҳои сугурта*”, ки моҳи майи соли 2017 интишор шудааст, ба банди 14 тағйирот ворид карда шудааст. Корхона бояд тағйироти мазкурро дар баробари татбиқи СБҲМ 17 мавриди татбиқ қарор диҳад.
- 62 Тавассути ҳуҷҷати “*Созишномаҳо дар бораи маблағгузориши молрасон*”, ки моҳи майи соли 2023 интишор шудааст, бандҳои 44Д – 44Ё илова гардидаанд. Корхона бояд ислоҳоти мазкурро барои давраҳое, ки аз 1 январи соли 2024 ӯ пас аз ин сана оғоз мегарданд, татбиқ намояд. Татбиқи пеш аз муҳлат иҷозат дода мешавад. Агар корхона тағйироти мазкурро нисбат ба давраи пештар татбиқ намояд, пас бояд чунин далелро ифшо намояд.

- 63 Ҳангоми татбиқи “Созишномаҳо дар бораи маблағгузориҳои молрасон” ифшои маълумоти зерин аз корхона талаб карда намешавад:
- (а) маълумоти муқоисавӣ барои ҳама гуна давраи ҳисоботӣ, ки то оғози давраи ҳисоботӣ пешниҳод гардидаанд ва корхона аввалин маротиба чунин тағйиротро татбиқ намудааст;
 - (б) маълумоти дигари тибқи бандҳои 44Ё(б)(ii)-(iii) ба санаи оғози ҳисоботи солона талабгардида, ки корхона аввалин маротиба чунин тағйиротро татбиқ намудааст.
 - (в) маълумоти дигари тибқи бандҳои 44Д – 44Ё барои ҳама гуна давраи фосилавӣ талабгардида, ки дар доираи ҳисоботи солона пешниҳод мегардад, ки корхона аввалин маротиба чунин тағйиротро татбиқ намудааст.